

Wittenberg

Reuter

05

A

1695

101

V I R O
PLVRIMVM REVERENDO ATQVE
ERVEDITISSIMO
D O M I N O
M. CHRISTOPHORO
LEMMIO,

SVNDIO POMERANO,
GRAVISSIMVM SACERDOTII MVNVS,
IN SVEONVM CASTRIS OBEVNDVM,

GRATVLATVR
IVXTA ATQVE
DE
VARIIS RERVM IN ECCLESIA VICISSITVDINIBVS
QVAEDAM EXPONIT

M. CHRISTIANVS REVERTERVS, POM.
VERB. DIV. MIN. VITEMB.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.

Multae sunt rerum temporumque vicissitudines, quarum aliae, numine diviniore datae, comoda afferunt, et felici tandem eventu consistunt: Aliae parum auspicae, hominumque culpa exortae, commovent omnia, et repente imperu consilia medendi impediunt ac perturbant, gravissimaque tandem et infinita calamitate terrent, iactant, circumagunt, quatiunt, furunt, ut miserabili singula clade confundantur. Sentit vero *Respublica* conversiones suas: nec minus *Ecclesia* suas experitur. Haec ipsa primis rei Christianae Seculis statu, media licet inter dumeta, florentissimo vigeat. APOSTOLI alique *Administri* in suas quisque regiones, Palaestinas initio, Syriacas, Asiaticas, Africanas, Romanas etiam, docendi, non imperandi, causa discedebant. Locis, verum edoctis, more, plurimum hodie obsoleto, imponebantur alii, qui non suam, sed Dei Gregisque causam agebant, et coepta diligentissime persequebantur. Non fallaciis hi ad decipiendum subdolis, neque assentationum umbris, nec verborum et fabularum conformationibus, nec *terribilibus* artis phaleratae formis sua tractabant, sed mysteria patefacta ad *fidem* et *vitae sanctitatem* amore integro, ingenuoque iuxta ac moderato animo, sed et aperta simul distinctave ratione, et simplicitate sua gravissima proponebant. Nondum adorandae infulae erant, nondum purpurata Sacerdotia, nondum ex Episcopo Rex, aut ex homine Deus. Quo fiebat, ut in dies augerentur Coetus Deo consecrati, et una cum docentibus mente placidaque inter ipsos consensione Servatorem suum venerarentur, eiusque merita *stato* vel *antelucano* etiam tempore in *aedibus*, *coenaculis*, *coemeteriis*, *silvis* etiam et *speluncis* congressi, *lectionibus*, et *precibus*, et *lucernis*, et *cantionibus*, et *Sacramentis* et *monitis* concelebrarent. Profani omnino non modo
non

05 A 1695

U. J. LANDE
HALL
ISAALE
EK * U. J.

non admittebantur ad interiora sacra, sed ne ad limen quidem nomenque Christianum. Sua enim dicto veritas constare debebat: *Neminem Christianum malum esse.* Vita adeo sancti, moribus graves, victu cultuve moderati, confociatione ingenui, amicitia veri, eleemosynis liberales, officiis, dandisque tesseris hospitalibus prompti, pro hostibus supplices, institutione rudiorum ac suscipiendorum cura providi, disciplina in flagitiosos et *lapsos* severi, docebant, honestissima rei Christianae specie non tegi debere impudentissimas voluntates et actiones foedas, sed statum, ipsumque *nomen Christianum emendationis* causas et signum afferre, quo pii olim *Confessores* et *Martyres* ab seculi hominibus vere sese distinguebant, cum sublata voce clamarent: *Christi sumus, neque mali quicquam a nobis fit.* Quemadmodum vero immanis *Imperantium* saevities, et malevolentissima *Judaeorum* aut ignarorum *gentilium* obtrectatio acerbam fortunae dissimilitudinem statim adducebat; Ita procedente tempore in ipsa gente, Christo dicata, oriebantur talia, quae de magna et doctrinae et morum inclinatione testarentur. Ambitio, aemulatio, quam *schismatum matrem* prudenter vocavit *Tertullianus*, invidia, affectatus *ΓΝΩΣΕΩΣ* mirificae tumor; superba denique *NOVANDI* et *reformandi* libido primogenitos quosdam Satanae excludebat, quorum proles foecundissima in orbem, maxime qua *Orientem* solem spectat, effusa, numero et lacertis crescebat, latiusque deinde evagata, et viribus et capitibus firmata contra coelum movebat, Deum in *Personis suis* et *Christum* sede deietura, si valuisset. Sed nec illi omnes, qui Doctorum loco erant, *Stantes* alioqui et *fideles*, caute semper agebant, et, disertiores saepius, quam feliciores, condimentis Philosophorum utebantur, posteaque, levius adhibitis Scripturis Sacris, cibos in veritatis succum haud concoquendos vel ex

Stoa, vel *Academia umbrifera*, vel *mensa Pythagorica* in vocibus horridis, nec aptis formulis, apponebant. Neque sua consuetae innocentiae gloria apud alios constabat, cum tyranni horribilibus ubique caedibus omnia complerent. *Deinde* vero magna, et illa quidem exoptatissima, rerum conversio accidebat, cum Imperatores, infausto Paganis omine, ad Christum accederent, suisque iam auspiciis religionem foverent, et adversus barbariem inveteratam tuerentur. *Concessa quies, instaurata Sacra, exaedificata, vel repurgata templa, constitutae Scholae, conditae leges, restitutae possessiones, amplissima dona*, et quae erant alia eiusmodi, efficiebant, ut ingenti laetitia publici ubique plausus darentur. At mira illa felicitas, variis modis turbata, non diu stetit. Turbones, *Principum* etiam *gratia* vel *incuria* pervicaces et iniqui, coelestem doctrinam **ARIETANDO** quasi convellere, et *ἀνατάληπτον τὸ θεῖον* dilacerare, audacia frementes, moliebantur. Submoto etiam externo hoste, intestina bella ipsi quidam rabidi Doctores concitabant. Splendoris et principatus cupiditate Antistites incendebantur. Odium, aut intempestivus de honoribus non impetratis dolor, optimos quosque *Athanasios, Eustathios, Gregorios, Cyrillos, Chrysostomos* aerumnis, iniuriis, exiliis, conficiebat. Coetus Coetum praestantiae gloria anteire anhelabat, atque ut rari olim inter Christianos mali, ita pii inter malos rari subinde magis fiebant. Interim hinc *Gothi* et *Vandali*: illinc *Donatus* quidam, aut *Pelagius*, vel **NESTORIVS** et **EVTYCHES** Christum, aut Christi gentem **VNA** nocendi **VOLVNTATE** turbant. Accedebant sensim conficti cultus simulacra, et nimiae pompae cerimoniarum. Saltus enim facilis est a veneratione ad supersticiosam credulitatem. Ita castissimos *Agaparum* olim, ac *Hetaeriarum, Lucernarum* et *Ieiuniorum, Sepulturae* quoque et *Memoriarum, Encoeniorum* deni-

denique, *Imaginum* et *Vestium* ritus in luxum tandem et abusum conversos esse, manifestum est. In peiora ruebat intervallum istud amplum, atque *Ecclesiae*, maxime vero *Imperiis* ac *Imperatoribus* fatale, quod AETATIS MEDIAE nomine auctores signant, nec sine causa ab aliis discernunt. Monstruosus *Mubammedis* ortus: *Saracenorum* et *Longobardorum* vastationes: aucta *superstitio* ex gentilismo accommodata: revocatae vel continuatae *Graecos inter et Latinos* praesertim de *Oecumenici titulo* altercationes: dirum inter *PHOTIVM* et *Ignatium* schisma: *Paparam* et *Cleri* vitae turpissimae, nefandae libidines, portentosae fraudes: *OBSCURA* *fundatissimorum* etiam et *illuminatissorum* ignorantia: literae prorsus neglectae: visionum praestigiae: amplificati *raforum Ordines*: *Pontificum* in *Augustos* audacia *ORCO DIGNA*: meliora sentientium, ut *VALDENSIUM*, vexationes: spinosae *SCHOLARVM* quaestiones: plena tandem et miserrima *Orienti* inducta caligo: ac plura eius generis mala, inqvirenti rationes suppeditant, quare spatium id *Septingentorum*, et quod excedit, annorum tempus *effoeminatum, indoctum, ferreum, plumbeum, monstruosum* ab ipsis etiam *Romanis Auctoribus* appelletur. Quamquam autem literae humaniores certae *Religionis* partes, spissis inferorum quasi tenebris liberatae, magis ad *Germanos* et *Septentriones Caroli M. et Ludovici Pii*, tum *Bonifacii* cuiusdam auspicii, eniti saepius conarentur, ac porro per *VICLEFOS*, aut *Hieronimos* aut *Hussos* eluctari laborarent; antiquae tamen foeditates difficiles progressiones reddebant. Adeo enim implicata et infixata haerebant vetera, ut nullis principum *Imperiis*, nullis *SYNODORVM* iudiciis decretisque evelli, aut in ordinem redigi possent. Tandem vero aliquando, *LVTHERO* divinitus suscitato, purioris lucis radii perrumpunt, orbisque regiones denuo

collustrant, ac multam partem emendant. Sed neque in
EXTREMO commutatio boni abesse potuit, paulatimque du-
ra ista evenerunt omnia, quae praedixerat Vates ille Ger-
manus. Post haec alii exultent de imminente meliorum
temporum atque Ecclesiae felicioris conditione, et nescio
quos Christianos futuros pronuncient, nos certe nihil am-
plius, quam plures *Christianos Heraclitos*, cum *Democritorum*
sat habeamus, exposcimus, qui humili et poenitenti animo
iratum Deum implorent, eiusque gratiam Ecclesiae, ulti-
ma sub confusione ingemiscenti, acerrimo quodam pre-
cum certamine revocare contendant. Atque his de rebus
longius forsitan, quam instituti ratio ferebat, egi, quod TV,
VIR PL. REVERENDE, facile condonaveris. Dele-
ctaris enim, quod scio, tali argumenti genere, in quo ce-
leri et praecisa recordatione versari, commodum mihi ac
iucundum videbatur. In expromendis praedicandisque
virtutum Tuarum laudibus prolixus ut essem, eximia illa
animi Tui modestia, qua per annos cognitus mihi et pro-
batus es, prohibebat. Neque multa mea opus erat scri-
ptione, ut declararem, quantum rerum divinarum huma-
narumque doctrina valeas, propterea quod cum in Alma
Tua *Gryphica*, tum in *Vitembergensi* nostra eos habes prae-
stantiae Tuae Testes locupletissimos, quorum de excel-
lentibus ingeniis latum iudicium non nisi ignorantia ob-
scura, aut inimica vel scurrilis inhumanitas contemserit.
Conscripti enim utriusque loci Patres sive explicationem
interiorum coelestis disciplinae capitum traderent, sive de
difficilioribus Scripturarum Oraculis commentarentur,
sive recondita, quae a Philosophia petuntur, subsidia aperte
commonstrarent, pronis auribus promptoque animo exci-
pientem TE habuerunt, nec spe fallaci augurati sunt,
aptum et insignem beatissimi Parentis Tui, ceterorumque

Maio.

Maiorum, et Propinqvorum, quibus Ecclesia Pomerana aeternam meritorum gloriam conservabit, aemulum, neque imparem omnino successorem fore. Ita instructus optimis literis, et lingvis doctis imbutus, modeste prodiisti, et luculentis disputandi speciminibus *quinquies*, ac *ter* quidem ex superiore Praesidis loco, in consessu doctissimorum hominum expedite, et bonis omnibus applaudentibus, praeclaras ingenii vires et scientiae copiam explicuisti, amplius id persecuturus, atque Amplissimo Philosophorum Ordini brevi adscribendus, ni iniecta alia fuissent. Adeo non per praecipites saltus, ut verae eruditionis ignari, et vix ultra primas literas progressi nugisque incitati solent, sed per gradus considerato ad maiora procescisti, verum solidumque honorem, ratus, non in splendore titulorum, et intempestive arrepta gloria, sed in meritis et vere doctorum iudiciis repositum esse, multaque diligentia parari debere. Neque convitiis insectando alios, aut de innoxii ipsorum conatibus detrahendo laudem quaesivisti, ut solent isti, qui rusticitate sua, et, convasatis Rhapsodiarum opibus elati, soli sibi sapiunt, nec quicquam pulcrum aut doctum, aut elaboratum, aut hominum sensibus ac mentibus accommodatum, vel iucundum, insolenti opinionis errore ducunt, nisi quod ipsi arte sua polycletea effinxerint aut formarint. Prudenti alias et composita dicendi ratione quid valeas, quamque eloqui divinas res aperte ac religiose possis, Suggesta Vitembergae etiam loquuntur, ex quibus concionantem TE magno cum praesentium fructu audivimus. Atque hoc ipso facile consequeraris, ut *Illustrium PROCERVUM* ac *PATRONORVM*, *Generosissimi* imprimis *DVKERI*, favorem et praemia opinione citius *TIBI* conciliares, eiusque *Chiliados* amplissimae Sacerdos sublegereris. Academia promovendis iuvenum commodis

dis tenere amplius TE cogitabat ; Deus vero in Con-
cione TE stare voluit , ut audire plures docentem , et se
in docentis velut clarissimi exempli mores formare pos-
sent. Abi ergo bonis auspiciis faustisque avibus in Ca-
stra. Prodi in certamen , magnave animi contentione ac
fortitudine praecepta mysteriaque divina cura , tuere et
defende. Armis sanctioribus instructus adversus monstra
consurge , atque errorum , et nugarum impiarum , et vi-
tiorum pestes , intestinam aliquam quotidie perniciem mo-
lientes , coelestibus munitus praesidiis reprime , dispelle ,
dissiice , et ad interneccionem usque excide. Victor adeo
templum tuum intra. Fac laetus divinam rem , coelestes
perage cerimonias , et pro salute Tuorum pie religioseque
et diligenter vigila. Deus nutu providentiaque sua TE
in Castris volantem fervet ac provehat , et pericula , quae-
vis et morborum discrimina arceat benigne et avertat , ne-
que ullam Tibi difficultatem in viis obici patiatur , ut Pa-
tria TE incolumem aliquando et maioribus honorum gra-
dibus , qui TE manent , exceptum complectatur. Avita enim
Gentis celebritate incitatus ad superiora niteris , et BAT-
TORVM , AVI PROAVIQVE , multis et magnis in Eccle-
siam et Academiam meritis amplissimorum exempla illustria
intueris , traditamque a Maioribus dignitatem industria et vir-
tute sustinere elaboras. Interim ego TE abeuntem cogitatio-
ne votisque prosequar , ac TVI , Amici iucundissimi , ut cetero-
rum , quos nosti , ab oculis seiunctorum , carissimorum praeci-
pue istorum Nominum , MVNDINI et STAHLKOPFII ,
memoriam nulla vetustate obsoletam conservabo. Atque hoc
ex adversa parte reficiet me et solatio permulcebit , ut , Pome-
rania fere exclusus , in Dei gratia , vera illa nec fallaci , tum in
amicorum et bene cupientium animis probis et apertis , in
quibus nec latebrae sunt nec recessus magni ,
svavisime conquiescam.

03 A 1695

ULB Halle

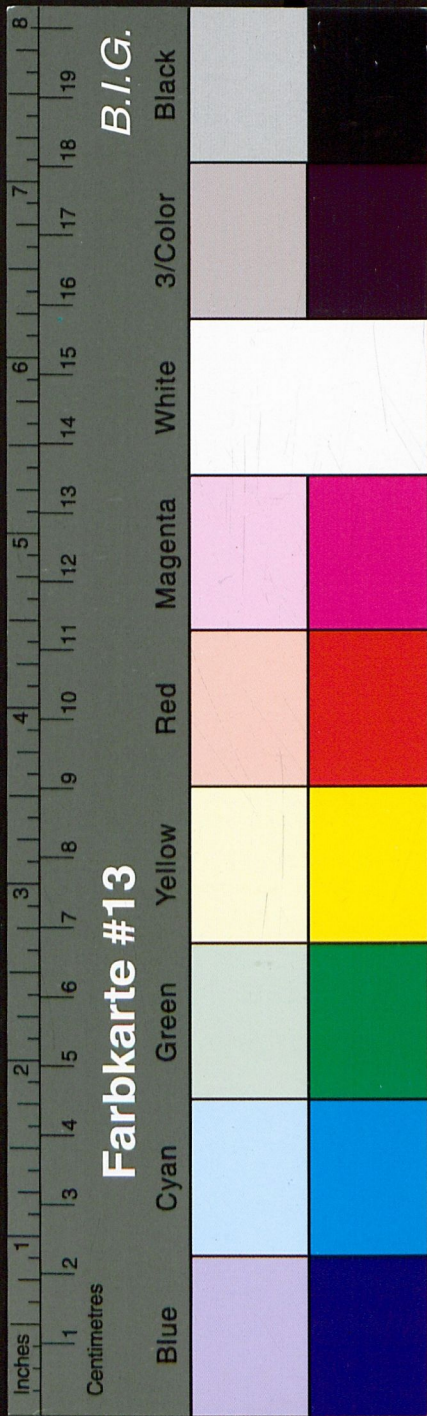
3

003 779 173

WAP

Farbkarte #13

B.I.G.

V I R O
PLVRIMVM REVERENDO ATQVE
ERVDITISSIMO
D O M I N O
M. CHRISTOPHORO
LEMMIO,

SVNDIO POMERANO,
GRAVISSIMVM SACERDOTII MVNVS,
IN SVEONVM CASTRIS OBEVNDVM,

GRATVLATVR
IVXTA ATQVE
DE
VARIIS RERV IN ECCLESIA VICISSITVDINIBVS
QVAEDAM EXPONIT
M. CHRISTIANVS REVERTERVS, POM.
VERB. DIV. MIN. VITEMB.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.